

8

8. Trakų vartus, kaip ir Medininkų, anksčiau puošė šventųjų paveikslai. Iš miesto pusės kabojo Marijos paveikslas, kuris po vartų nugriovimo buvo perkeltas į Pranciškonų bažnyčią. Iki mūsų dienų Trakų vartai neišliko.

6

11

6. Sp.UAB „Lietuvos paminklai“ organizavo sienos dalies archeologijos tyrimų ir restauravimo darbus (Rūdininkų g. 13).

11. Krašto apsaugos ministerijos pastatas (Totorių g. 25, Vilnius) pastatytas XVII a. pabaigoje. Tai buvusio Jėzuitų noviciato sudedamoji dalis, kuri buvo suformuota pasinaudojant XVII a. pradžios pastatų, tarp jų ir Vilniaus gynybinės sienos liekanomis. Krašto apsaugos ministerija restauravo ir eksponuoja gynybinės sienos atkarpą šalia buvusių Totorių vartų.

Gynybinės sienos trasaėjusi pagal Benediktinų gatvės šiaurės pusės užstatymo liniją kvartale iki Šv. Ignoto gatvės. Sienos mūro fragmentų išlikę Krašto apsaugos ministerijos pastato pirmame ir antrame aukštuose.

11

7

7. Išlikusi sienos dalis Pylimo g. 30

9. Vilijos (Vilniaus) vartų liekanų išlikę 50-70 cm gylyje po dabartiniu žemės paviršiumi. Išlikusių sienų aukštis apie 3,7 m (skaičiuojant nuo žemės paviršiaus statybos metu).

9

12

12. Pilies vartai stovėjo dabartinės Pilies gatvės pradžioje. XIX a. I-os pusės piešiniuose jie vaizduojami be jokių gynybinių įtvirtinimų. Pilies vartai iki mūsų dienų neišliko.

Parengė:

Viešoji įstaiga
KULTŪROS PAVELDO IŠSAUGOJIMO PAJĖGOS
<http://www.heritage.lt/kpip>

Lietuvos Respublikos
krašto apsaugos ministerija

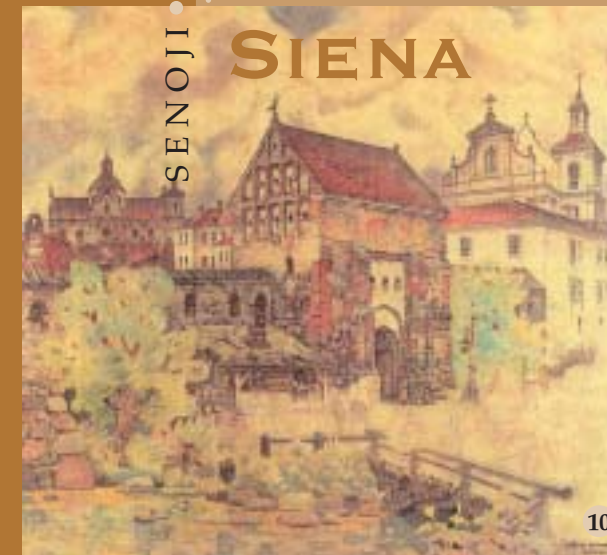

Sp. UAB „Lietuvos paminklai“
Šnipiškių g. 3, LT-2005 Vilnius.
Tel. (8-22) 72 40 95

Maketavo ir spausdino LC prie KAM

VILNIAUS GYNYBINĖ SIENA

10

Totorių vartų pamatų dalis išlikusi po dabartiniu žemės paviršiumi. Vartų patalpos buvusios gana erdvios, per 1794 m. sukilimą čia buvo apgyvendinti 86 kareiviai.

1. XVII a. I-oje pusėje prie gynybinės sienos, Bokšto kalne, įrengta bastėja. Spėjama, kad projekto autorius buvo inžinierius F. Getkantas, 1648 m. sudaręs Vilniaus gynybinių įtvirtinimų ir miesto sienos planą. XVIII a. II-oje pusėje bastėja jau buvo visiškai apleista ir neprižiūrima. Galiausiai jos liekanos buvo sulygintos su žeme, o XIX a. virš gynybinių įtvirtinimų požemių Vilniaus miestiečiai galėjo sėti javus ir sodinti daržoves. 1967–1987 m. laikotarpiu bastėja buvo atstatyta. Dabar čia – ginklų muziejus (Bokšto ir Subačiaus gatvių sandūroje).

3. 4. Išlikusi sienos atkarpa tarp buv. Subačiaus ir Aušros (Medininkų) vartų, dalis jos šv. Dvasios gatvėje.

XVI a. pradžioje grėšiant totorių puolimui Vilniaus gyventojai paprašė Lietuvos didžiojo kunigaikščio Aleksandro leisti miestą aptverti gynybine siena. 1503 m. Aleksandras suteikė gyventojams

privilegiją mūryti sieną, o jos ribas pavedė nužymėti Vilniaus vaivada Mikalojui Radvilai.

Sieną statyti privalėjo visi sostinės gyventojai. Kiekvienas turėjo išmūryti po paskirtą sienos dalį. Intensyviausi mūrijimo darbai vyko 1506–1509 m., o 1522 m. sienos statyba jau buvo baigta.

Iš pradžių buvo leista įrengti tik penkerius vartus, bet vėliau jų atsirado daugiau. Kiekvienai vartai turėjo savo pavadinimą: Bernardinų, Išganytojo (Spaso), Subačiaus, Medininkų (Aušros), Rūdininkų, Trakų, Vilijos (Vilniaus), Totorių, Marijos Magdaliotės (Šlapieji), Pilies.

Siena buvo apie 3 kilometrų ilgio ir supo netaisyklingo daugiakampio formos

2. Subačiaus vartų pamatų liekanos šiuo metu yra po Subačiaus gatvės važiuojamąja dalimi. 1998 m. Sp. UAB „Lietuvos paminklai“ organizavo archeologinius tyrimus ir projektavimo darbus. Archeologijos tyrimų metu buvo lokalizuotas Subačiaus vartų šiaurės rytų bokštas, parengtas vartų atstatymo projektas ir maketas.

plotą, Vilniaus senamiestį. Vidutinis mūrų aukštis siekė apie 6,5 m, o storis ties pamatais – 0,9–1,4 m. Šaudymo angos sienoje įmūrytos kas keli metrai, o rytinėje dalyje tarp Subačiaus ir Medininkų vartų buvo įrengtos mašikulos – sienos kyšuliai su angomis apačioje, pro kurias galima apšaudyti prisiartinusį priešą, lieti ant galvų verdantį vandenį. Gynybinę sieną supo grioviai, kuriems panaudoti natūralūs upeliai ir šaltiniai.

XVIII a. nukentėjusi nuo karų ir gaisrų Vilniaus gynybinė siena pradėjo irti. Miesto magistratas

nesirūpino jos atstatymu, išgriautų dalių plytos ir akmenys buvo naudojami namų ir vienuolynų statybai. 1785–1786 m. sienos fragmentus užfiksavo dailininkas Pranciškus Smuglevičius. Paskutinį kartą mūrai gynybiniais tikslais panaudoti 1794 m. sukilimo metu. Tada siena buvo suremontuota ir pritaikyta sukilėlių gynybai. Per kautynes nukentėjo Vilijos, Trakų ir Išganytojo vartai,

F. Gekanas. Vilniaus Gynybinių įtvirtinimų planas

5. Medininkų (Aušros) vartai – vieninteliai išlikę Vilniaus gynybinės sienos vartai, pagarsėję stebuklingu Dievo Motinos paveikslu.

suardyta sienos dalis tarp Trakų ir Vilijos vartų.

1799 m. Rusijos caras išleido įsaką nugriauti Vilniaus miesto gynybinius įtvirtinimus „higienos ir erdvės praplėtimo“ tikslu. 1800–1805 m. laikotarpiu, išskyrus keletą atkarpų, sudarančių vienuolynų sklypų tvoras ar pastatų sienas, gynybinė siena ir grioviai buvo sulyginti su žeme.